

ACTIONS FOR THE
CONSERVATION OF
COASTAL DUNES
WITH *JUNIPERUS*
spp. IN CRETE AND
THE SOUTH AEGEAN
(GREECE)

LIFE07NAT/GR/000296

International Centre for
Advanced Mediterranean
Agronomic Studies
Mediterranean Agronomic
Institute of Chania

National and Kapodistrian
University of Athens (NKUA)
Department of Botany, Faculty
of Biology

Decentralized Administration
of Crete
Forest Directorate of Chania
Forest Directorate of Lasithi
Regional Development Fund
of Crete

Δράση Ε.2
Παραδοτέο Ε.2.1

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Υπεύθυνος δικαιούχος: ΜΑΙΧ

Ομάδα εργασίας:

Γιώργος Καζάκης

Dany Ghosn

Ηλέκτρα Ρεμούνδου

ΧΑΝΙΑ – ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2013

LIFE07NAT/GR/000296

**“Δράσεις για την προστασία των παράκτιων αμμοθινών με
είδη *Juniperus* στην Κρήτη και στο Νότιο Αιγαίο (Ελλάδα)”**

- JUNICOAST -

Δράση Ε.2: Παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος

Παραδοτέο Ε.2.1: Παρακολούθηση και αξιολόγηση των ενημερωτικών δράσεων

Υπεύθυνος δικαιούχος: Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων (Μ.Α.Ι.Χ.)

Ομάδα εργασίας : Γιώργος Καζάκης
Dany Ghosn
Ηλέκτρα Ρεμούνδου

Χανιά Αύγουστος 2013

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Executive summary	4
Εισαγωγή.....	8
Ενημερωτικές δράσεις.....	9
Μέθοδος παρακολούθησης και αξιολόγησης	9
Αποτελέσματα	10
Κεδρόδασος	11
Γαύδος.....	17
Συμπεράσματα.....	24
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	25

Executive summary

Protected Areas (PAs) are an important tool for conservation and management; monitoring plays a critical role in managing these PAs. It provides the essential information required to make effective management decisions, implement effective conservation or dissemination measures and determine if the decisions are working. Without monitoring, managers are essentially operating in the dark!

The success of conservation and management and of PAs depends to a large extent on information and education programmes since not all aspects of PAs management are obvious and clear to the public, e.g. stabilization or species protection. Public education is one of the most important tasks. In fact, people are more inclined to accept restrictions when they know the reasons for the rules. In this respect, the design of appropriate public awareness activities and proper communication materials are key steps in effective management.

The Junicoast project is a demonstration project that implemented concrete conservation and dissemination actions for the conservation of coastal dunes with *Juniperus* spp. in Crete and the South Aegean. It developed and implemented a communication strategy to raise public awareness about basic understanding of the nature of coastal dunes with *Juniperus* spp. The communication strategy was followed by a communication plan that developed various communication events and materials such as project leaflets, radio spot, information signs etc. Moreover, through social surveys (questionnaires), the communication plan established the visitors' level of awareness, perceived values and threats to coastal dunes with *Juniperus* spp. These surveys were conducted on various sites (Gavdos, Kedrodasos-Elafonisi and Chrysi) on the onset of the project.

Since the communication strategy and communication plan were implemented in new geographical and socio-economic contexts, monitoring and evaluation of the results of the dissemination actions is critical in determining if the actions taken are meeting their objectives and for guiding future work within the project area.

The objective of this deliverable is to monitor, measure and document the effectiveness of the implemented dissemination actions. Until recently, there was no

standardized monitoring protocol to monitor the effectiveness of dissemination actions related to the conservation of coastal dunes with *Juniperus* spp. For that purpose, the Junicoast project, within the framework of the preparatory action A7 “Elaboration of long term monitoring protocols and selection of indicators”, developed a long term monitoring protocol that enable the evaluation of the effectiveness of the dissemination actions as compared to the initial situation, objectives and expected results. Baseline data were collected during the period of May to September 2009. In total 2.350 questionnaires were conducted (504 in Kedrodasos, 1462 in Chrysi, and 384 in Gavdos). Visitors’ perceptions of the current health status/condition of the sand dunes were recorded by asking visitors to rank the health status of the sand dunes and juniper trees (very good, good, average, poor, don’t know). Furthermore, the activities that visitors undertake, the use of habitats and the length of their stay were recorded. Additionally, the level of “environmental awareness” was estimated with the help of environmental and conservation oriented questions. Finally, visitors were asked to express their opinion on the implementation of some specific protection measures such as walking on specific routes in order to avoid excessive trampling and damage on vegetation and taking out their own rubbish and place them in the appropriate rubbish bins outside the boundaries of the habitat. The second cycle of monitoring was conducted during the last summer season (July-August 2013) of the project and in total, 320 identical questionnaires were conducted (80 in Kedrodasos and 240 in Gavdos). Chrysi island was not included in the second cycle of monitoring because the implementation of some concrete conservation actions (habitat demarcation, installation of information signs) was completed later (July 2013) than originally scheduled.

The duplicated parts of the questionnaires included:

- Visitors' gender, age, country of origin and educational level
- Visitors’ perception on why habitat 2250* is protected
- Visitors’ perception on the protection status of habitat 2250*
- Visitors’ perception on the management of habitat 2250*
- Visitors’ opinion on walking on established paths
- Visitors’ opinion on collecting and taking out their own rubbish

The comparison between baseline data (summer 2009) and data from the second cycle of monitoring (summer 2013) showed a significant increase in the visitors' level of awareness particularly in relation to their perception on the protection status of habitat 2250* and the reasons why the habitat is protected. Moreover, the majority of the visitors still agree on walking on established paths and on collecting and taking out their own rubbish.

More specifically, comparison between the results per site revealed the following:

The percentage of visitors who recognize that coastal dunes with *Juniperus* spp. in Kedrodasos and Gavdos are included in the NATURA 2000 network has increased by more than double (Kedrodasos from 27% to 65 % and Gavdos from 42% to 81%). The percentage of visitors who believe that Kedrodasos is NOT protected has decreased by half (from 31% to 14%). Approximately 20% of visitors continue to believe that the sites are National Parks. This can be explained by the fact that most visitors have similar concepts on “protected areas” and “National Parks”.

By the end of the project, almost all visitors are aware that the study sites are protected because of the “coastal dunes with *Juniperus* spp.” This knowledge existed before the start of the project but increased significantly between summer 2009 and summer 2013 (Kedrodasos from 71% to 94% and Gavdos from 66% to 85%).

The percentage of visitors who agree that they should collect and take out their own rubbish was already high in summer 2009 (90% Kedrodasos and 82% for Gavdos). This percentage increased to 98% in Kedrodasos while it remained the same in Gavdos.

Visitors' opinion on “walking on specific routes in order to avoid excessive trampling and damage on vegetation” showed a negative trend in Kedrodasos since only 30% of the visitors responded positively. The percentage of respondents who consider that the “existing management” is sufficient increased significantly (from 11% to 26%) but remains low which indicates the need for continued effective management efforts.

Although the percentage of visitors who believe that camping have a negative impact on coastal dunes has increased (from 19% to 21% in Kedrodasos and from 22% to 25% in Gavdos), it is still low. This could be explained by the fact that the majority of

respondents were campers. From this point of view, even a minor increase should be considered as success.

The analysis of responses to the question “in your opinion, what are the threats to coastal dunes with *Juniperus* spp.?” in both sites show the following:

1. The visitors awareness about the main threats has increased significantly compared to 2009.
2. The percentage of visitors who believe that the habitat is also threatened by natural factors (fire, lack of natural regeneration) has also increased.
3. A small percentage of respondents (21% in Kedrodasos and 25 % in Gavdos) believe that camping is a threat to the habitat. However, a large percentage of the visitors (>70%) consider "cutting branches", "litter" and "human waste" which are caused, to a large extent, by campers, as a threat. At this point, it is important to note that, “best camping practices” should be taken into consideration in any attempt to manage the “free camping” issue.

Conclusions

1. The visitors' level of awareness, perceived values and threats established on the onset of the project were taken into consideration in defining the sequence of the communication activities, channels and materials. This participatory approach allowed a better planning of the activities which is of utmost importance for the proper implementation of the communication plan.

2. The code of conduct developed by the project had a very positive response on the visitors' behavior while on-site.

3. Public education requires a strategic communication plan based on specific objectives, targeted audiences and implementation approach.

4. The installation of information signs at strategic points (entrance, exit) and within the habitat boundaries increased the visitors' level of environmental awareness, and reduced their negative impacts while onsite.

5. The long-term conservation of coastal dunes with *Juniperus* spp. requires continuous efforts by all stakeholders in identifying, proposing and implementing communication and conservation activities.

Εισαγωγή

Ένα σημαντικό μέσο για την προστασία ευαίσθητων ή σημαντικών φυσικών περιοχών είναι ο ορισμός τους ως «Προστατευόμενες». Στη συνέχεια απαιτείται ο σχεδιασμός της κατάλληλης διαχείρισης και η εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων προστασίας τα οποία θα έχουν ως αποτέλεσμα την εκπλήρωση του σκοπού και των στόχων της διαχείρισης. Για το σκοπό αυτό απαιτείται η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων που εφαρμόστηκαν και η συνεχής παρακολούθηση των διαφόρων παραγόντων που επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία τέτοιων περιοχών. Μέσω της παρακολούθησης παρέχονται οι απαραίτητες πληροφορίες για την αξιολόγηση των μέτρων, την διόρθωσή τους ή τον επανασχεδιασμό τους αν τα μέτρα που εφαρμόστηκαν δεν είχαν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Χωρίς την παρακολούθηση η διαχείριση των περιοχών αυτών, ουσιαστικά γίνεται στα τυφλά ή είναι υποκειμενική.

Σημαντικό μέρος της διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών αποτελεί η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα που σχετίζονται με την ανάγκη προστασίας της φύσης, τις επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο περιβάλλον και γενικότερα την ανθρώπινη συμπεριφορά έναντι της φύσης. Είναι γεγονός ότι οι άνθρωποι τείνουν να αποδέχονται πιο εύκολα περιορισμούς ή απαγορεύσεις όταν γνωρίζουν τον λόγο για τον οποίο οι περιορισμοί ή οι απαγορεύσεις επιβάλλονται. Επομένως ο σχεδιασμός των απαραίτητων ενημερωτικών δράσεων και η χρήση κάθε πρόσφορου ενημερωτικού μέσου αποτελεί βασικό συστατικό του σχεδίου διαχείρισης.

Παράλληλα η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, είναι σημαντική για να προσδιοριστεί αν τελικά οι δράσεις αυτές εκπλήρωσαν τους στόχους τους, να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις ή να επανασχεδιασθούν σε περίπτωση αποτυχίας.

Στα πλαίσια του προγράμματος Junicoast οι δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν σύμφωνα με την επικοινωνιακή στρατηγική και το σχέδιο επικοινωνίας. Βασικός άξονας της στρατηγικής και του σχεδίου επικοινωνίας αποτελέσει το επίπεδο της ευαισθητοποίησης και της

γνώσης των επισκεπτών η διερεύνηση του οποίου έγινε με συλλογή ερωτηματολογίων στην αρχή του προγράμματος.

Ενημερωτικές δράσεις

Οι δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των επισκεπτών περιελάμβαναν:

1. Το ενημερωτικό φυλλάδιο το οποίο εκδόθηκε στην αρχή του προγράμματος και διανεμήθηκε στους επισκέπτες με διάφορους τρόπους (σημεία συγκέντρωσης, πλοία, ταβέρνες κλπ.)

2. Το ραδιοφωνικό σπότ που αναμεταδόθηκε για δύο συνεχείς τουριστικές περιόδους (Μάϊος-Σεπτέμβριος 2011 και 2012)

3. Τις διάφορες εκδηλώσεις και τα δημοσιεύματα στον τύπο που ξεκίνησαν με την έναρξη του προγράμματος

4. Τις ενημερωτικές πινακίδες που τοποθετήθηκαν στις εισόδους και εντός του οικοτόπου σε καίρια σημεία σε όλες τις περιοχές.

Μέθοδος παρακολούθησης και αξιολόγησης

Η μέθοδος παρακολούθησης, το περιεχόμενο των ερωτηματολογίων και η περίοδος συλλογής των δεδομένων βασίστηκαν στο πρωτόκολλο που αναπτύχθηκε στη δράση Α7 (πρωτόκολλο Νο5 Παραδοτέο Α7). Την περίοδο Μάϊος –Σεπτέμβριος 2009 συλλέχθηκαν συνολικά 2350 ερωτηματολόγια από τις περιοχές: Κεδρόδασος (504), Χρυσή (1462) και Γαύδος (384), τα οποία περιελάμβαναν την καταγραφή της άποψης των επισκεπτών σχετικά με την κατάσταση διατήρησης του οικοτόπου, τις δραστηριότητές τους, την διάρκεια παραμονής τους στις περιοχές, το καθεστώς προστασίας και την γνώμη τους για την εφαρμογή κάποιων συγκεκριμένων μέτρων προστασίας που αφορούσαν τον περιορισμό της μετακίνησης των επισκεπτών σε συγκεκριμένα μονοπάτια και την μεταφορά των απορριμμάτων εκτός οικοτόπου από τους ίδιους τους επισκέπτες. Η συλλογή ερωτηματολογίων επαναλήφθηκε στο τέλος του προγράμματος Ιούλιος-Αύγουστος 2013 και συλλέχθηκαν συνολικά 320 ερωτηματολόγια από τις περιοχές Κεδρόδασος (80) και Γαύδος (240). Δεν έγινε συλλογή ερωτηματολογίων από τη νήσο Χρυσή λόγω του ότι οι δράσεις διαχείρισης των επισκεπτών, η οριοθέτηση και η τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων ολοκληρώθηκαν

τον Ιούλιο 2013. Επειδή όμως οι δράσεις αυτές εφαρμόστηκαν με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις περιοχές του προγράμματος θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η αποτελεσματικότητά τους στο Κεδρόδασος και στη Γαύδο ισχύει σε γενικές γραμμές και για τη νήσο Χρυσή.

Τα κοινά πεδία των δύο ερωτηματολογίων περιελάμβαναν:

Το φύλο, την ηλικία, την χώρα προέλευσης και το μορφωτικό επίπεδο.

Την γνώμη των επισκεπτών σχετικά με:

1. τον λόγο για τον οποίο οι περιοχές του προγράμματος προστατεύονται:
2. το καθεστώς προστασίας που υπάρχει
3. την αποτελεσματικότητα της μέχρι σήμερα διαχείρισης
4. τον περιορισμό μετακίνησης των επισκεπτών σε συγκεκριμένα μονοπάτια
5. την μεταφορά των απορριμμάτων εκτός του οικοτόπου από τους ίδιους τους επισκέπτες.

Για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ενημερωτικών δράσεων έγινε σύγκριση των πρωτογενών στοιχείων που συλλέχθηκαν το 2009 με τα νέα δεδομένα που προέκυψαν με την συλλογή των νέων ερωτηματολογίων.

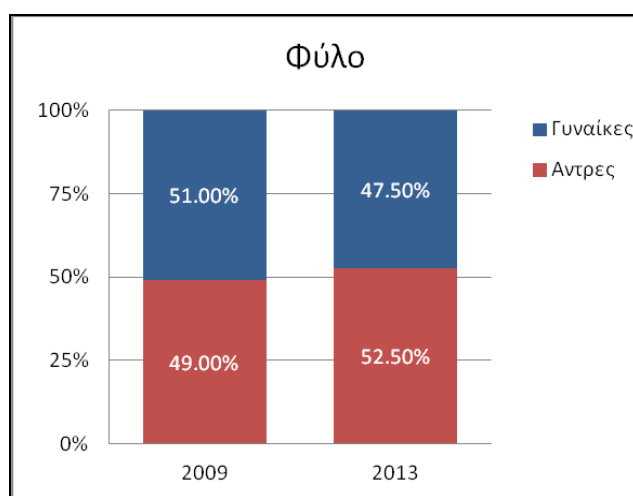
Αποτελέσματα

Αν και η περίοδος κατά την οποία εφαρμόστηκαν οι δράσεις επικοινωνίας και ενημέρωσης των επισκεπτών και κυρίως η τοποθέτηση των ενημερωτικών πινακίδων ήταν μικρή η σύγκριση των δεδομένων δείχνει μια σημαντική αύξηση του επιπέδου γνώσεων των επισκεπτών κυρίως όσον αφορά το καθεστώς προστασίας και τον λόγο για τον οποίο οι περιοχές των παράκτιων αμμοθινών με είδη κέδρων προστατεύονται. Επίσης η πλειοψηφία των επισκεπτών συνεχίζει να έχει θετική άποψη όσον αφορά τον περιορισμό της μετακίνησης των επισκεπτών εντός του οικοτόπου σε συγκεκριμένα μονοπάτια και την μεταφορά των απορριμμάτων από τους ίδιους τους επισκέπτες.

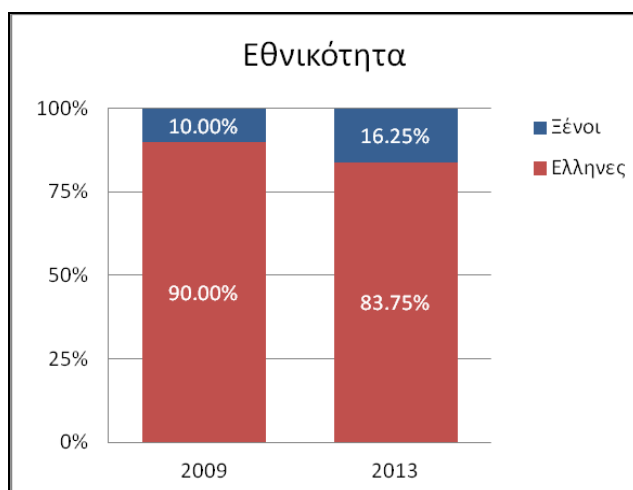
Πιο συγκεκριμένα για την κάθε περιοχή προέκυψαν τα εξής αποτελέσματα:

Κεδρόδασος

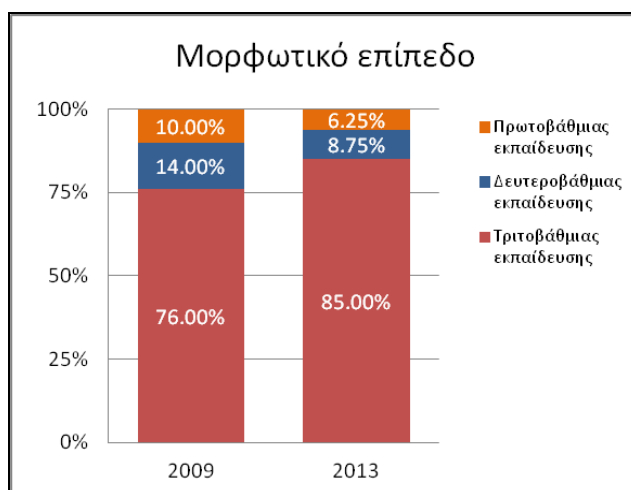
Οπως φαίνεται στα παρακάτω διαγράμματα 1, 2, & 3, ανάμεσα στις δύο δειγματοληψίες που πραγματοποιήθηκαν το 2009 και το 2013 δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά την αναλογία του φύλου, της εθνικότητας και του μορφωτικού επιπέδου των ερωτηθέντων. Οι δύο δειγματοληψίες μπορούν να χαρακτηρισθούν ως αντιπροσωπευτικές του συνόλου των επισκεπτών του Κεδρόδασους.

Διάγραμμα 1. Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς το φύλο.

Διάγραμμα 2. Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς την εθνικότητα.

Διάγραμμα 3. Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς το μορφωτικό επίπεδο.

Οι δύο πρώτες ερωτήσεις σχετίζονται με τη γνώση των επισκεπτών όσον αφορά το καθεστώς προστασίας (Διαγράμματα 4 & 5).

Ερώτηση 1η: Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις πιστεύετε πως είναι ΣΩΣΤΕΣ;

Το Κεδρόδασος είναι Εθνικός Δρυμός

Το Κεδρόδασος είναι περιοχή του δικτύου NATURA2000

Το Κεδρόδασος έχει χαρακτηριστεί ως Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (SCI)

Το Κεδρόδασος είναι Ζώνη Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας

Το Κεδρόδασος ΔΕΝ προστατεύεται

Διάγραμμα 4. Απαντήσεις των επισκεπτών του Κεδρόδασους στην 1^η ερώτηση τα έτη 2009 και 2013.

Το ποσοστό των επισκεπτών που γνωρίζουν ότι το Κεδρόδασος ανήκει στο δίκτυο NATURA2000 υπερδιπλασιάστηκε (65% το 2013 από 27% το 2009). Αντίστοιχα μειώθηκε στο μισό το ποσοστό που πιστεύει ότι το Κεδρόδασος δεν προστατεύεται (14% από 31%). Περίπου 20% των επισκεπτών θεωρούσαν και συνεχίζουν να θεωρούν ότι το Κεδρόδασος είναι Εθνικός Δρυμός. Το στοιχείο αυτό προκύπτει λόγω του ότι για τους περισσότερους ανθρώπους οι έννοιες “προστατευόμενη περιοχή” και “Εθνικός Δρυμός” είναι σχεδόν ταυτόσημες.

Ερώτηση2η: Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις πιστεύετε πως είναι ΣΩΣΤΕΣ;

Το Κεδρόδασος προστατεύεται λόγω της παρουσίας:

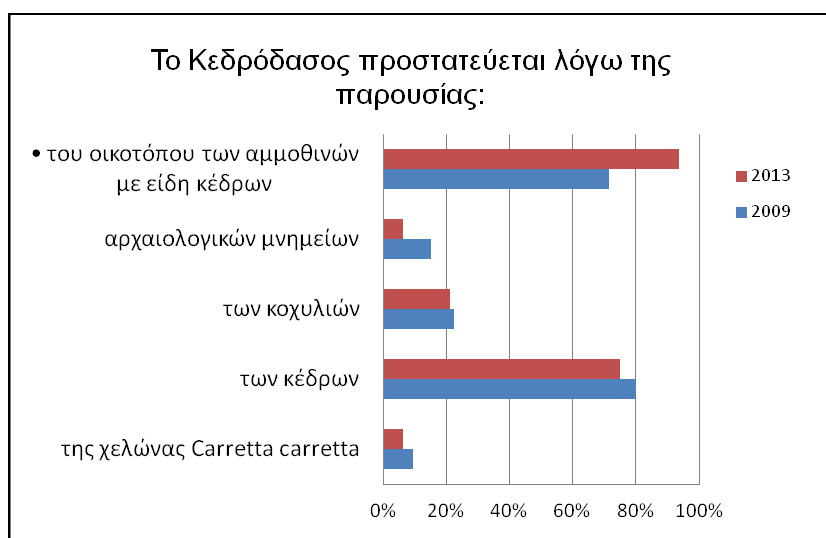
*... της χελώνας *Caretta caretta**

... των κέδρων

... των κοχυλιών

... των αρχαιοτήτων

... του οικοτόπου των αμμοθινών με κέδρους

Διάγραμμα 5. Απαντήσεις των επισκεπτών του Κεδρόδασους στην 2^η ερώτηση τα έτη 2009 και 2013.

Σχεδόν όλοι οι επισκέπτες γνωρίζουν πλέον ότι το Κεδρόδασος προστατεύεται λόγω του οικοτόπου των παράκτιων αμμοθινών με είδη κέδρων. Η γνώση αυτή υπήρχε και πριν την έναρξη του προγράμματος αλλά αυξήθηκε σημαντικά (από 71% το 2009 σε 94% το 2013). Επίσης από τις υπόλοιπες απαντήσεις προκύπτει ότι ο οικοτόπος και οι κέδροι ταυτίζονται στη συνείδηση των επισκεπτών.

Η 3^η ερώτηση αποτυπώνει την γνώμη των επισκεπτών για την μέχρι σήμερα διαχείριση και την αποδοχή ή όχι κάποιων βασικών περιοριστικών μέτρων (Διάγραμμα 6).

Ερώτηση3η: Συμφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις;

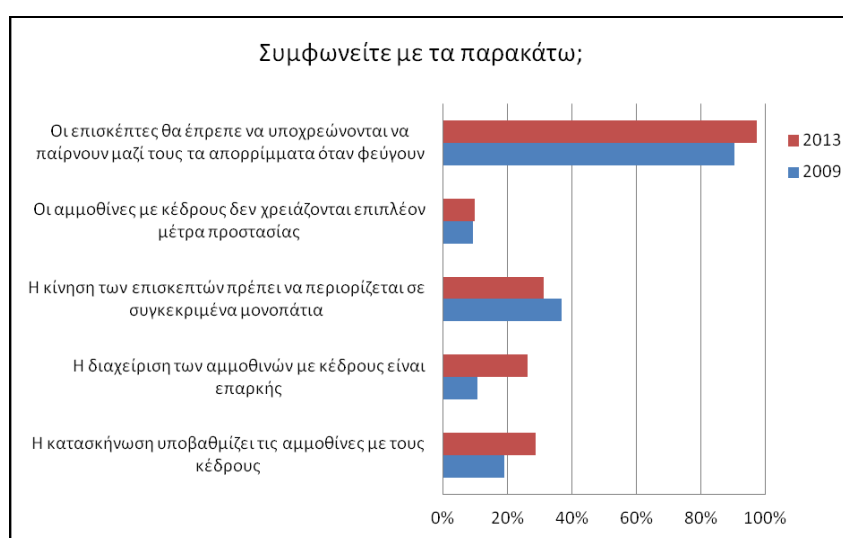
Η κατασκήνωση υποβαθμίζει τις αμμοθίνες με τους κέδρους

Η διαχείριση των αμμοθινών με κέδρους είναι επαρκής

Η κίνηση των επισκεπτών πρέπει να περιορίζεται σε συγκεκριμένα μονοπάτια

Οι αμμοθίνες με κέδρους δεν χρειάζονται επιπλέον μέτρα προστασίας

Οι επισκέπτες θα έπρεπε να υποχρεώνονται να παίρνουν μαζί τους τα απορρίμματα όταν φεύγουν

Διάγραμμα 6. Απαντήσεις των επισκεπτών του Κεδρόδασους στην 3^η ερώτηση τα έτη 2009 και 2013.

Το ποσοστό των επισκεπτών που πιστεύουν ότι θα πρέπει φεύγοντας να παίρνουν μαζί τους τα απορρίμματα αυξήθηκε αν και ήταν ήδη αρκετά υψηλό (98% το 2013 από 90% το 2009). Το στοιχείο αυτό χρησιμοποιήθηκε από το πρόγραμμα ώστε να μην τοποθετηθούν κάδοι απορριμμάτων μέσα στον οικότοπο αλλά περιμετρικά σε σημεία εκτός του οικοτόπου, ενώ ταυτόχρονα απετέλεσε μέρος του κώδικα συμπεριφοράς των επισκεπτών που αναπτύχθηκε στα πλαίσια του σχεδίου επικοινωνίας: **“Φεύγοντας πάρτε μαζί σας τις εμπειρίες σας και τις αναμνήσεις σας, αφήστε πίσω μόνο τις πατημασιές σας”**.

Από τις υπόλοιπες απαντήσεις προκύπτει ότι ο περιορισμός της μετακίνησης των επισκεπτών σε συγκεκριμένα μονοπάτια δεν είναι ευρέως αποδεκτός, καθόσον μόνο το 30% απάντησε θετικά. Αυξήθηκε σημαντικά το ποσοστό των ερωτηθέντων που θεωρεί

ότι η μέχρι σήμερα διαχείριση είναι επαρκής (26% από 11% το 2009) ως ποσοστό όμως παραμένει χαμηλό και σηματοδοτεί την ανάγκη συνέχισης των προσπάθειών για αποτελεσματικότερη διαχείριση. Οσον αφορά την άποψη των ερωτηθέντων για τις επιπτώσεις της κατασκήνωσης, το ποσοστό που θεωρεί ότι η κατασκήνωση υποβαθμίζει τον οικότοπο αν και αυξήθηκε (29% από 19% το 2009) κρίνεται χαμηλό. Θα πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων ήταν κατασκηνωτές και από την άποψη αυτή η έστω και μικρή αύξηση της ευαισθητοποίησής τους πρέπει να θεωρηθεί σημαντική επιτυχία της επικοινωνιακής στρατηγικής που εφαρμόστηκε.

Η 4^η ερώτηση καταγράφει την γνώμη των επισκεπτών σχετικά με τις απειλές του οικοτόπου οι οποίες απετέλεσαν τη βάση για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των δράσεων προστασίας αλλά και ενημέρωσης (Διάγραμμα 7).

Ερώτηση4η: *Τι κατά τη γνώμη σας αποτελεί απειλή για τους αμμόλοφους και κέδρους στο Κεδρόδασος;*

Η έλλειψη φυσικής αναγέννησης;

Οι ημερήσιοι επισκέπτες;

Οι κατασκηνωτές ;

Τα ανθρώπινα απορρίμματα;

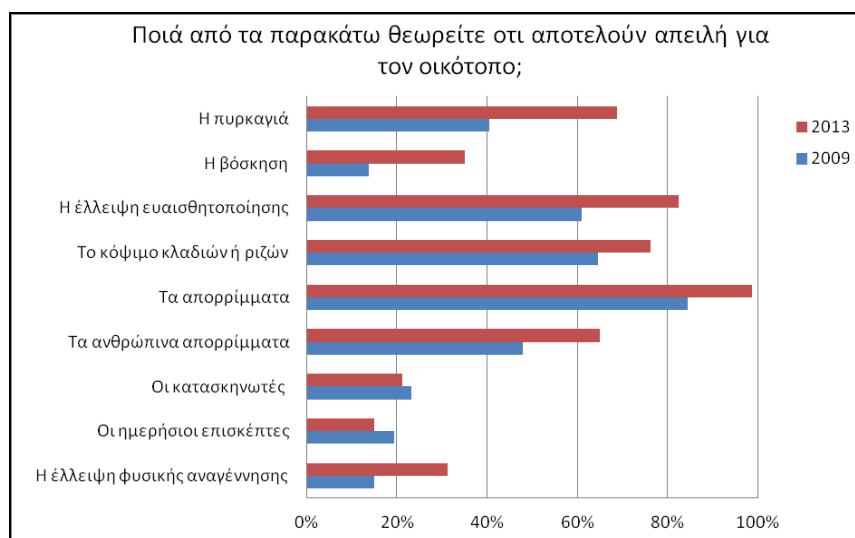
Τα απορρίμματα;

Το κόψιμο κλαδιών ή ριζών;

Η έλλειψη ευαισθητοποίησης;

Η βόσκηση;

Η πυρκαγιά;

Διάγραμμα 7. Απαντήσεις των επισκεπτών του Κεδρόδασους στην 4^η ερώτηση τα έτη 2009 και 2013.

Η ανάλυση των παραπάνω απαντήσεων μας οδηγεί στα εξής συμπεράσματα:

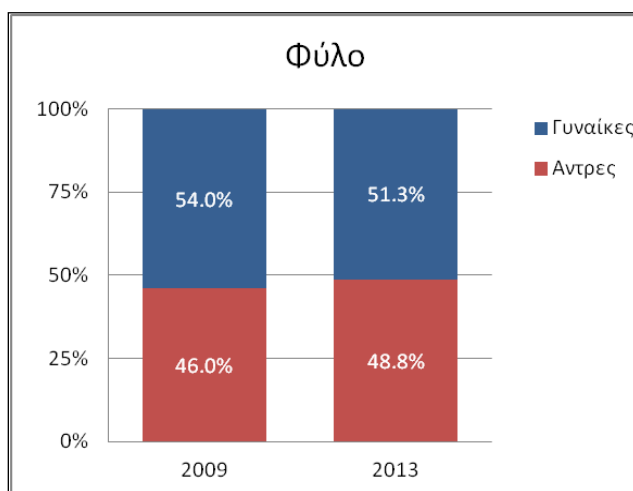
1. Ο βαθμός ευαισθητοποίησης των επισκεπτών σχετικά με όλες σχεδόν τις απειλές αυξήθηκε σημαντικά σε σχέση με το 2009.

2. Το ποσοστό των επισκεπτών που πιστεύει ότι ο οικότοπος απειλείται από φυσικούς παράγοντες (πυρκαγιά, βόσκηση, έλλειψη φυσικής αναγέννησης) αυξήθηκε επίσης σημαντικά.

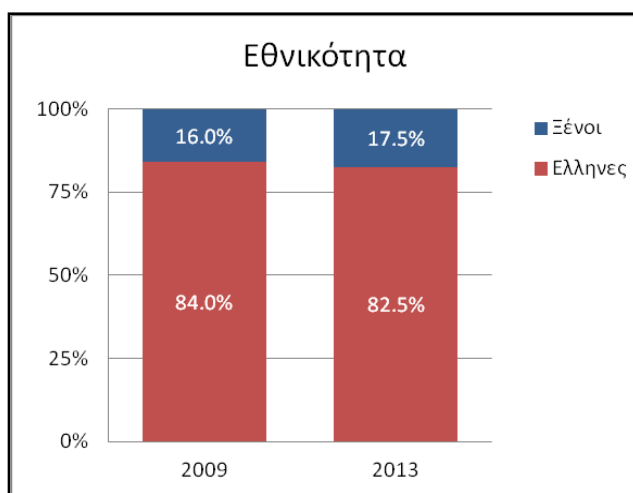
3. Μόνο το 21% των ερωτηθέντων απαντά ότι οι κατασκηνωτές είναι απειλή για τον οικότοπο ενώ ταυτόχρονα το “κόψιμο των κλαδιών”, “τα απορρίμματα” και τα “ανθρώπινα απορρίμματα” τα οποία σε μεγάλο ποσοστό προκαλούνται από τους κατασκηνωτές θεωρούνται ως απειλή από το 76%, το 99% και το 65% των ερωτηθέντων αντίστοιχα. Στο σημείο αυτό είναι απαραίτητο να επισημανθεί ότι οι κανόνες ορθής πρακτικής όσον αφορά την κατασκήνωση θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σε οποιαδήποτε προσπάθεια διαχείρισης του φαινομένου της ελεύθερης κατασκήνωσης.

Γαύδος

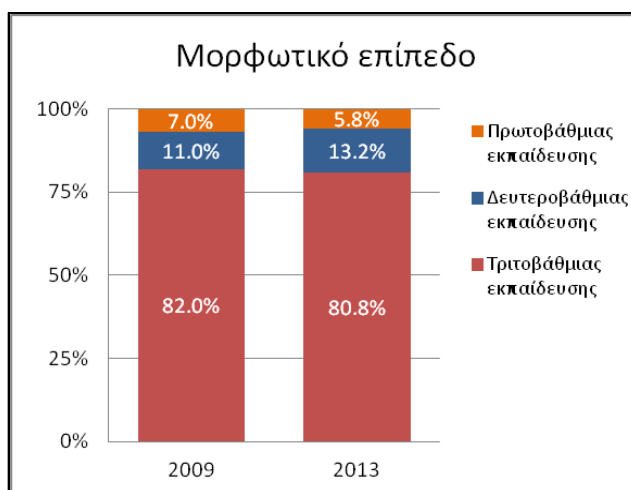
Όπως και στο Κεδρόδασος όσον αφορά το φύλο, την εθνικότητα και το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος των επισκεπτών της Γαύδου που συλλέχθηκε με τα ερωτηματολόγια το 2009 και το 2013 δεν προκύπτουν σημαντικές διαφορές και οι δύο δειγματοληψίες μπορούν να χαρακτηρισθούν ως αντιπροσωπευτικές του συνόλου των επισκεπτών όπως φαίνεται στα παρακάτω διαγράμματα 8, 9, & 10.

Διάγραμμα 8. Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς το φύλο.

Διάγραμμα 9. Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς την εθνικότητα.

Διάγραμμα 10. Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς το μορφωτικό επίπεδο.

Τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν στη Γαύδο το 2009 και το 2013 αφορούσαν την καταγραφή των απόψεων των επισκεπτών συνολικά για όλες τις περιοχές του νησιού που συναντάται ο οικότοπος των παράκτιων αμμοθινών με είδη Κέδρων (Σαρακήνικο, Άγιος Ιωάννης, Λαυρακάς) και όχι για την κάθε μια περιοχή ξεχωριστά

Οι δύο πρώτες ερωτήσεις σχετίζονται με τη γνώση των επισκεπτών όσον αφορά το καθεστώς προστασίας (Διαγράμματα 11 & 12).

Ερώτηση1η: Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις πιστεύετε πως είναι ΣΩΣΤΕΣ;

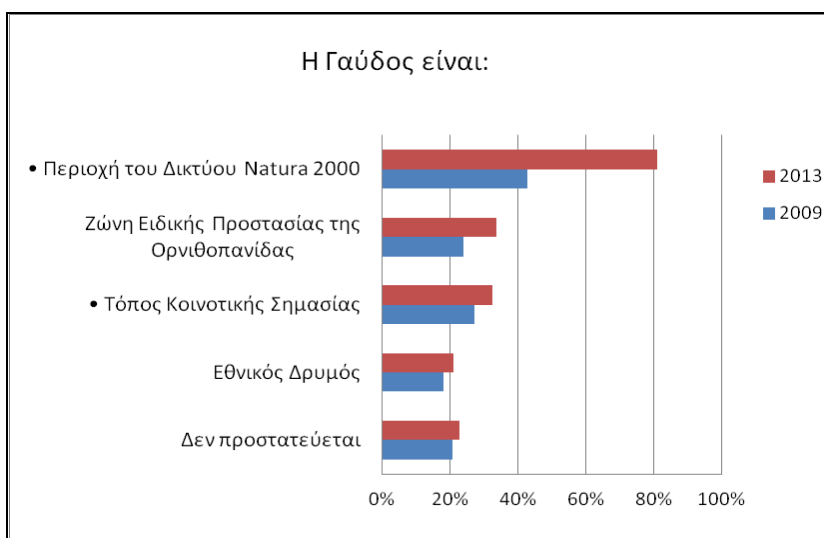
Η Γαύδος είναι Εθνικός Δρυμός

Η Γαύδος είναι περιοχή του δικτύου NATURA2000

Η Γαύδος έχει χαρακτηριστεί ως Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (SCI)

Η Γαύδος είναι Ζώνη Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας

Η Γαύδος ΔΕΝ προστατεύεται

Διάγραμμα 11. Απαντήσεις των επισκεπτών της Γαύδος στην 1^η ερώτηση τα έτη 2009 και 2013.

Το ποσοστό των επισκεπτών που γνωρίζουν ότι η Γαύδος ανήκει στο δίκτυο NATURA2000 σχεδόν διπλασιάστηκε (81% το 2013 από 42% το 2009). Αντίστοιχα μειώθηκε ελάχιστα το ποσοστό που πιστεύει ότι η Γαύδος δεν προστατεύεται (21% από 23%). Περίπου 20% των επισκεπτών θεωρούσαν και συνεχίζουν να θεωρούν ότι η Γαύδος είναι Εθνικός Δρυμός για τους ίδιους λόγους που προαναφέρθηκαν για το Κεδρόδασος.

Ερώτηση2η: Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις πιστεύετε πως είναι ΣΩΣΤΕΣ;

Η Γαύδος προστατεύεται λόγω της παρουσίας:

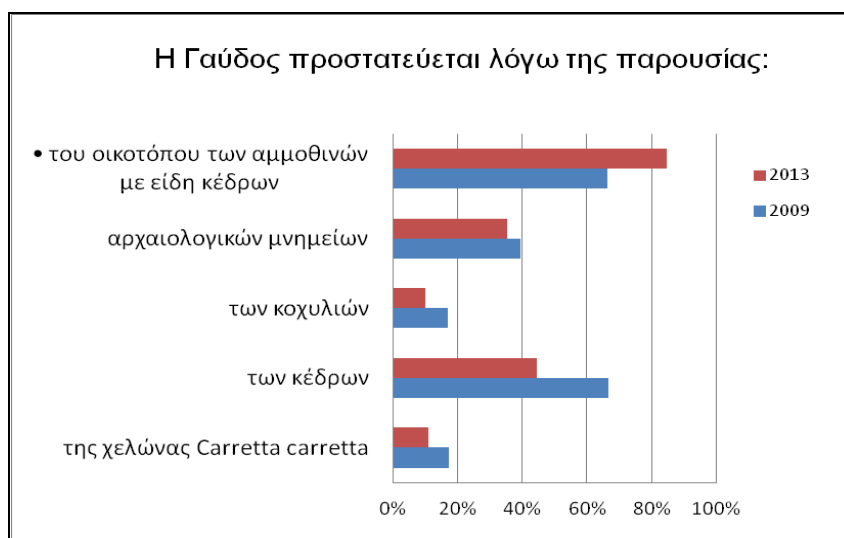
*... της χελώνας *Caretta caretta**

... των κέδρων

... των κοχυλιών

... των αρχαιοτήτων

... του οικοτόπου των αμμοθινών με κέδρους

Διάγραμμα 12. Απαντήσεις των επισκεπτών της Γαύδου στην 2^η ερώτηση τα έτη 2009 και 2013.

Το ποσοστό των επισκεπτών που γνωρίζουν ότι η Γαύδος προστατεύεται και λόγω του οικοτόπου των παράκτιων αμμοθινών με είδη κέδρων αυξήθηκε από 66% το 2009 σε 85% το 2013. Ταυτόχρονα το ποσοστό των απαντήσεων ότι η Γαύδος προστατεύεται λόγω των κέδρων μειώθηκε από 67% σε 45% που σημαίνει ότι όλο και περισσότεροι επισκέπτες αντιλαμβάνονται τις αμμοθίνες και τους κέδρους ως ενιαίο σύνολο έτσι όπως απαιτεί ο ορισμός του οικοτόπου 2250*.

Η 3^η ερώτηση αποτυπώνει την γνώμη των επισκεπτών για την μέχρι σήμερα διαχείριση και την αποδοχή ή όχι κάποιων βασικών περιοριστικών μέτρων (Διάγραμμα 13).

Ερώτηση3η: Συμφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις;

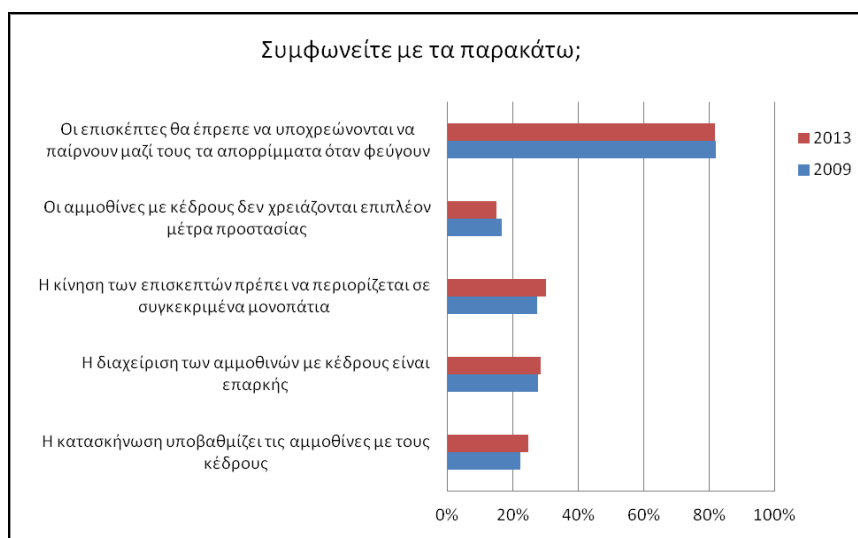
Η κατασκήνωση υποβαθμίζει τις αμμοθίνες με τους κέδρους

Η διαχείριση των αμμοθινών με κέδρους είναι επαρκής

Η κίνηση των επισκεπτών πρέπει να περιορίζεται σε συγκεκριμένα μονοπάτια

Οι αμμοθίνες με κέδρους δεν χρειάζονται επιπλέον μέτρα προστασίας

Οι επισκέπτες θα έπρεπε να υποχρεώνονται να παίρνουν μαζί τους τα απορρίμματα όταν φεύγουν

Διάγραμμα 13. Απαντήσεις των επισκεπτών της Γαύδου στην 3^η ερώτηση τα έτη 2009 και 2013.

Το ποσοστό των επισκεπτών που πιστεύουν ότι θα πρέπει φεύγοντας να παίρνουν μαζί τους τα απορρίμματα παραμένει σε υψηλά επίπεδα (82%) αν και αναμένονταν να αυξηθεί έστω και λίγο. Η μόνη εξήγηση που μπορεί να δοθεί είναι ότι τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των ατόμων που κάνουν ελεύθερη κατασκήνωση αυξήθηκε λόγω της οικονομικής κρίσης. Έτσι το υψηλό επίπεδο ευαισθητοποίησης των επισκεπτών της Γαύδου που είχε καταγραφεί στην έναρξη του προγράμματος για το λόγο αυτό αλλοιώθηκε.

Όσον αφορά την άποψη των ερωτηθέντων για τις επιπτώσεις της κατασκήνωσης, το ποσοστό που θεωρεί ότι η κατασκήνωση υποβαθμίζει τον οικοτόπο αν και αυξήθηκε ελάχιστα (25% από 22% το 2009) κρίνεται χαμηλό. Θα πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη ότι όπως και στο Κεδρόδασος έτσι και στη Γαύδο το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων ήταν κατασκηνωτές και από την άποψη αυτή η έστω και μικρή αύξηση της ευαισθητοποίησής τους πρέπει να θεωρηθεί σημαντική επιτυχία της επικοινωνιακής στρατηγικής που εφαρμόστηκε.

Η 4^η ερώτηση καταγράφει την γνώμη των επισκεπτών σχετικά με τις απειλές του οικοτόπου οι οποίες απετέλεσαν τη βάση για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των δράσεων προστασίας αλλά και ενημέρωσης (Διάγραμμα 14).

Ερώτηση 4η: Τι κατά τη γνώμη σας αποτελεί απειλή για τις αμμοθίνες με κέδρους στη Γαύδο;

Η έλλειψη φυσικής αναγέννησης;

Οι ημερήσιοι επισκέπτες;

Οι κατασκηνωτές ;

Τα ανθρώπινα απορρίμματα;

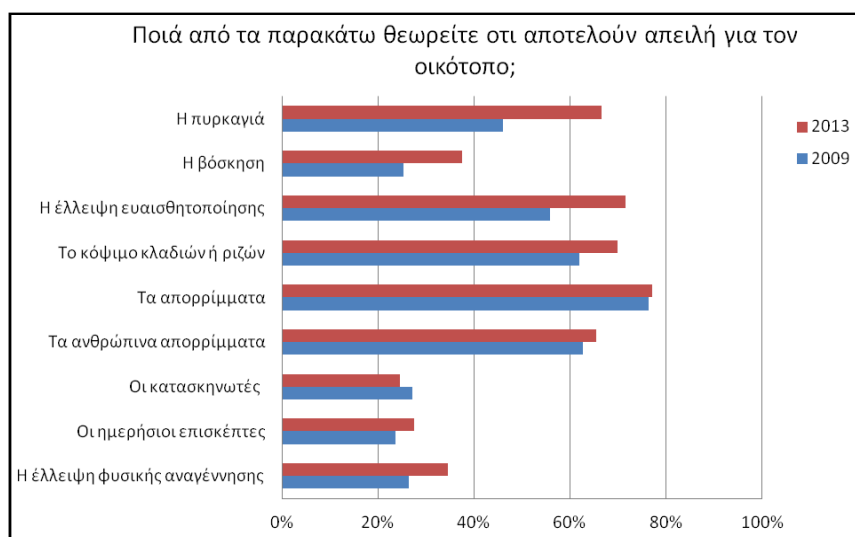
Τα απορρίμματα;

Το κόψιμο κλαδιών ή ριζών;

Η έλλειψη ευαισθητοποίησης;

Η βόσκηση;

Η πυρκαγιά;

Διάγραμμα 14. Απαντήσεις των επισκεπτών της Γαύδου στην 4^η ερώτηση τα έτη 2009 και 2013.

Όπως και στο Κεδρόδασος η ανάλυση των παραπάνω απαντήσεων μας οδηγεί στα ίδια σχεδόν συμπεράσματα:

1. Ο βαθμός ευαισθητοποίησης των επισκεπτών σχετικά με όλες σχεδόν τις απειλές αυξήθηκε σημαντικά σε σχέση με το 2009.

2. Το ποσοστό των επισκεπτών που πιστεύει ότι ο οικότοπος απειλείται από φυσικούς παράγοντες (πυρκαγιά, βόσκηση, έλλειψη φυσικής αναγέννησης) αυξήθηκε σημαντικά.

3. Μόνο το 25% των ερωτηθέντων απαντά ότι οι κατασκηνωτές είναι απειλή για τον οικότοπο ενώ ταυτόχρονα το “κόψιμο των κλαδιών”, “τα απορρίμματα” και τα “ανθρώπινα απορρίμματα” τα οποία σε μεγάλο ποσοστό προκαλούνται από τους κατασκηνωτές θεωρούνται ως απειλή από το 70%, το 77% και το 65% των ερωτηθέντων αντίστοιχα.

Συμπεράσματα

1. Το επίπεδο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των επισκεπτών που καταγράφηκε στην αρχή του προγράμματος χρησιμοποιήθηκε ως βάση και αξιοποιήθηκε κατάλληλα στον σχεδιασμό της επικοινωνιακής στρατηγικής και στην εφαρμογή του σχεδίου επικοινωνίας με αποτέλεσμα να παρατηρείται αύξηση της γνώσης και της ευαισθητοποίησης των επισκεπτών.
2. Ο κώδικας συμπεριφοράς των επισκεπτών που αναπτύχθηκε από το πρόγραμμα και συμπεριλήφθηκε σε όλα τα υλικά και μέσα επικοινωνίας που χρησιμοποιήθηκαν είχε θετική ανταπόκριση και λειτούργησε επίσης θετικά όσον αφορά την συμπεριφορά των επισκεπτών.
3. Αν και η εφαρμογή των δράσεων προστασίας καθυστέρησε σε σχέση με το αρχικό χρονοδιάγραμμα το μικρό έστω χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την ολοκλήρωσή τους και τα αποτελέσματα που καταγράφονται στην παρούσα αναφορά αποδεικνύουν ότι για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των επισκεπτών δεν απαιτούνται υπεράνθρωπες προσπάθειες αλλά συστηματική μελέτη, αποσαφήνιση των στόχων, εφαρμογή της κατάλληλης επικοινωνιακής στρατηγικής και χρήση κάθε δυνατού επικοινωνιακού μέσου.
4. Η τοποθέτηση των ενημερωτικών πινακίδων στις εισόδους και σε καίρια σημεία εντός του οικοτόπου αλλά και το κατανοητό περιεχόμενό τους αύξησαν το επίπεδο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των επισκεπτών.
5. Η αύξηση του επιπέδου ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των επισκεπτών που καταγράφεται μετά την εφαρμογή των επικοινωνιακών δράσεων δεν πρέπει να μας εφησυχάζει. Για την μακροχρόνια προστασία και διατήρηση του οικοτόπου απαιτείται η συνεχής προσπάθεια όλων των εμπλεκομένων και η συνεχής προσπάθεια για βελτίωση και διάδοση των υλικών και των μέσων επικοινωνίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παραδοτέο Α.7 σελ. 86-88

Πρωτόκολλο παρακολούθησης του επιπέδου ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

Indicator 5: Level of public/environmental awareness

Sampling design

The level of public/environmental awareness will be estimated by conducting a social survey i.e. interviews with visitors at each site. Questionnaires will be used in order to establish the visitors' level of environmental awareness regarding the habitat sensitivity. Questionnaires will be conducted in English or Greek, depending on the native language of the interview subject (visitors). Visitors will receive a verbal introduction of the aims of the survey and a copy of the questionnaire to help them choose their answers. Interviews will be transcribed and content analysis will be performed for qualitative responses (Sarantakos 1993). Social surveys will be conducted at all Cretan study areas namely Gavdos (Sarakiniko, Agios Ioannis and Lavrakas), Chrysi (East and West sites), and Kedrodasos. Base line data is available (see Deliverable A.5.1 "Visitors' impact assessment"). The time of re-sampling will be summer 2012.

Field methods

The following section provides an overview of the field operations in order to conduct the social survey. These procedures are described as "*Standard Operating Procedures*" (SPOs).

SOP#1: Preparations and equipment setup prior to field season

The field crew is advised to complete the following activities to prepare the field work in order to establish the visitors' level of environmental awareness regarding the habitat sensitivity.

1. Review the entire protocol
2. Get familiar with the questionnaire
3. Retrieve and review prior data for reference
4. Visit actual study areas to become familiar with each site
5. Inspect equipment and compile the items listed below

Equipment List

- Hardcopy map of the study site
- Hard supports
- Questionnaires
- Digital camera
- First-Aid kit
- Pens

SOP#2: Conducting the questionnaires

Visitors will receive a verbal introduction of the aims of the survey and a copy of the questionnaire to fill up their answers.

SOP#3: Data management

Data management involves field data entry, daily backup, office data transfer, storage and archiving, and metadata documentation. Field data entry should be done on a Desktop computer equipped with Access-compatible software (Excel or Microsoft Access). The file should be labeled with the study area, theme, and person's initials. The data file should be located in a folder labeled with the study area. Data backup should be done at the end of data entry and backed up in two different places.

SOP#4: Reporting

After the fieldwork and data management are completed, a report that documents field activities and describes the types and amount of data that were collected should be produced. In addition, an Appendix Table should be created listing Plot ID, Date, observers. Visitors' perception about the main threats, the protection status of the sites and the reasons why the sites are protected should be provided.

Facility and equipment needed for the work are limited to a computer, statistical software for analysis and word-processing software for reporting.

SOP#5: Preparations and equipment storage at the conclusion of field season

At the end of the field season, it is imperative that all questionnaires be inventoried. The data and resulting products (e.g., reports) should also be organized and archived. To accomplish this, the field crew should follow these steps:

1. Organize and photocopy all questionnaires and notes. Give all data to the project manager for safekeeping
2. Make sure all data has been entered into the electronic database and saved in the proper folder
3. Complete end-of-season report

Ερωτηματολόγιο 2009 στα Ελληνικά και Αγγλικά

Έρευνα για τον Τουρισμό στο Κεδρόδασος**Παρακαλούμε συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο - Η ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΜΕΤΡΑΕΙ!!**

Η έρευνα αυτή διεξάγεται στα πλαίσια του προγράμματος LIFE+ JUNICOAST από το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων με σκοπό τον προσδιορισμό της μορφής τουρισμού και τα κίνητρα των επισκεπτών του Κεδροδασους, προκειμένου να διαμορφωθούν προτάσεις για την αειφορική διαχείριση του τουρισμού και για την περιβαλλοντική προστασία του δάσους

Ημερομηνία σημερινή

Διάρκεια παραμονής σας στο Κεδρόδασος:

Μονοήμερη εκδρομή ☐ Αριθμός Διανυκτερεύσεων = _____

Πόσες φορές έχετε επισκεφτεί το Κεδρόδασος στο παρελθόν; ποτέ 1 φορά 2 φορές Πάνω από 2 φορές

Παρακαλώ κυκλώστε την απάντηση

Περίπου πόσες φορές το χρόνο επισκέπτεστε το Κεδρόδασος Παρακαλώ κυκλώστε την απάντηση

Λιγότερο από μία φορά το χρόνο

1 φορά το χρόνο

πολλές φορές το χρόνο

Ποιες από τις παρακάτω δραστηριότητες κάνατε σε αυτή την επίσκεψή σας στο Κεδρόδασος;
(μπορείτε να συμπληρώσετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

Κατασκήνωση ☐Ψάρεμα ☐Συλλογή κοχυλίων ☐Ηλιοθεραπεία ☐Κολύμπι ☐Πικ-νικ ☐Ανταμμο φωτιάς/ ψησταριά ☐Windsurfing ☐Παιχνίδια στην παραλία ☐Πεζοπορία ☐Επίσκεψη αρχαιοτήτων ☐Παρακολούθηση πανίδας ☐

Άλλο (παρακαλώ προσδιορίστε)

Προσδιορίστε τους δύο πιο σημαντικούς λόγους για τους οποίους επιλέξατε το Κεδρόδασος σαν προορισμό για τις διακοπές σας

1ος

2ος

Πιστεύετε ότι ο αριθμός των επισκεπτών στο Κεδρόδασος ήταν: Παρακαλώ κυκλώστε την απάντηση

Υπερβολικός		εώς		Ιδανικός
1	2	3	4	5

Πόσο ικανοποιημένοι είστε από την καθαριότητα του Κεδροδασους Παρακαλώ κυκλώστε την απάντηση

Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτρια	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

Αναφέρατε δύο πράγματα που δεν σας άρεσαν κατά την επίσκεψή σας στο Κεδρόδασος:

α)

β)

Τι κατά τη γνώμη σας αποτελεί απειλή για το φυσικό περιβάλλον του Κεδροδασους; μπορείτε να συμπληρώσετε περισσότερες από μία απαντήσεις

Περιορισμένη φυσική αναγέννηση ☐Σκουπίδια και η διαχείρισή τους ☐Υπερβόσκηση ☐Ημερήσιοι επισκέπτες ☐Κόψιμο-σπάσιμο κλαδιών-ρίζων ☐Πυρκαγιά ☐Κατασκαμνιές ☐Έλλειψη ευαισθητοποίησης πολιτών ☐Ανθρώπινα απόβλητα ☐

Άλλο:

Γνωρίζετε για το Κεδρόδασος πριν έρθετε στην Κρήτη;

Ναι ☐Όχι ☐Μένω στην Κρήτη ☐Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις πιστεύετε πως είναι **ΣΩΣΤΕΣ** και ποιες **ΛΑΘΟΣ**; Παρακαλώ κυκλώστε την απάντηση

Το κεδρόδασος προστατεύεται λόγω της παρουσίας:	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ
... της χελώνας caretta caretta	✓	x	?
... των δέντρων (λεγόμενοι κέδροι)	✓	x	?
... των κοχυλίων	✓	x	?
... των αρχαιοτήτων	✓	x	?
... του οικοσυστήματος αμφολόφων με κέδρους	✓	x	?
Άλλος λόγος (προσδιορίστε)			
Το κεδρόδασος είναι Εθνικός Δρυμός	✓	x	?
Το κεδρόδασος ανήκει στο δίκτυο NATURA2000	✓	x	?
Το κεδρόδασος έχει χαρακτηριστεί ως Περιοχή Κοινοτικού Ενδιαφέροντος (SCI)	✓	x	?
Στο κεδρόδασος έχουν οριστεί Ζώνες Ειδικής Προστασίας	✓	x	?
Το κεδρόδασος ΔΕΝ προστατεύεται	✓	x	?

Παρακαλώ υποδείξτε κατά ποσό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις ακόλουθες προτάσεις: Παρακαλώ κυκλώστε την απάντηση

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ/ Ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Η κατασκήνωση υποβαθμίζει το οικοσύστημα των αμμόλοφων με τους κέδρους	1	2	3	4	5
Η υφιστάμενη διαχείριση του Κεδροδάσους είναι επαρκής	1	2	3	4	5
Σε μερικές περιοχές στο Κεδροδάσος πρέπει να απαγορευτεί η πρόσβαση στους επισκέπτες ώστε να προστατευτούν οι αμμόλοφοι με τους κέδρους	1	2	3	4	5
Το κεδροδάσος δεν χρειάζεται περαιτέρω μέτρα για την προστασία του	1	2	3	4	5
Οι επισκέπτες θα έπρεπε να είναι υποχρεωμένοι να παίρνουν μαζί τα απορρίμματα τους κατά την επιστροφή τους από το κεδροδάσος	1	2	3	4	5

Η υφιστάμενη κατάσταση διατήρησης των αμμόλοφων με τους κέδρους στο Κεδροδάσος είναι: Παρακαλώ συμπληρώστε με x

Εξαιρετική ☐ Καλή ☐ Μέτρια ☐ Κακή ☐ Δεν Ξέρω ☐

Θα ήσασταν διατεθειμένοι να πληρώσετε ένα χρηματικό ποσό (π.χ. εισόδο) για τη διαχείριση/καθαριότητα/προστασία των αμμόλοφων με κέδρους. Αν ναι τι πόσο θα ήταν αυτό;

Όχι -δεν θα ήμουν ☐ 1 ευρώ ☐ 2 ευρώ ☐ 3 ευρώ ☐ 5 ευρώ ☐

Περίπου πόσα χρήματα ξοδέψατε κατά τη διάρκεια των διακοπών σας στο κεδροδάσος ; €

Θα προτεινάτε στους φίλους σας το Κεδροδάσος σαν προορισμό για διακοπές; Παρακαλώ συμπληρώστε με x

Σίγουρα Ναι ☐ Μάλλον Ναι ☐ Δεν ξέρω ☐ Μάλλον όχι ☐ Σίγουρα Όχι ☐

Γιατί:

Παρακαλούμε προτείνετε δράσεις που πιστεύετε ότι πρέπει να γίνουν για την καλύτερη διαχείριση και προστασία των αμμόλοφων με τους κέδρους στο Κεδροδάσος:

.....
.....
.....

Νομός:..... Πόλη / χωριό:

Φύλο: Άνδρας ☐ Γυναίκα ☐ Ηλικία: 18-24 ☐ 25-34 ☐ 35-44 ☐ 45-64 ☐ 65+ ☐

Εκπαίδευση:

Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ☐

Ανώτατη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση μη Τριτοβάθμια (IEK) ☐

Μέση Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο) ☐

Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ, ΤΕΙ, MSc, PhD) ☐

Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Λύκειο) ☐

**Ευχαριστούμε που συμπληρώσατε το ερωτηματολόγιο! –
Παρακαλώ επιστρέψετε το ερωτηματολόγιο στο άτομο που σας το έδωσε.**

Για περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα JUNICOAST www.junicoast.gr

Kedrodasos Sustainable Tourism Survey

Please complete this questionnaire - Your Opinion Matters!

This research is being carried out through the European LIFE+ JUNICOAST project in order to better understand the nature of tourism in Kedrodasos, thus enabling the proposal of sustainable tourism management and environmental protection measures for the site.

Date Today

How long will you stay in Kedrodasos ? Day trip _____ or No. of nights = _____

How many times have you visited Kedrodasos before this trip? Please circle your response *never once twice more than twice*

On average, how many times do you visit Kedrodasos in a year? *less than once a year once a year more than once a year*

On this visit to Kedrodasos which of the following activities did you do ? (please tick each activity - you may tick more than one)

Camping	☐	Fishing	☐	Collecting shells	☐	Sun-tanning	☐
Swimming	☐	Picnic	☐	Beach barbecue/campfire	☐	Windsurfing	☐
Beach Games	☐	Trekking	☐	Cultural/ antiquities interest trip	☐	Wildlife watching	☐
Other (please specify)							

What are your two most important reasons for visiting kedrodasos on this occasion?

1st importance

2nd importance

Please indicate how crowded you felt in kedrodasos: *Not crowded Neither Overcrowded*

Please circle your response

1 2 3 4 5

Please indicate your view on the level of cleanliness in Kedrodasos : Please circle your response *Very Clean Neither Very Dirty*

1 2 3 4 5

Write the two main things you didn't like during your visit to kedrodasos

a) I didn't like

b) I didn't like

What, if any, of the following do you believe represent a threat to kedrodasos's natural environment ? Please tick all that are relevant

Reduced natural regeneration	☐	Rubbish and litter waste management	☐	Animal grazing	☐
One day visitors	☐	Cutting of branches and roots	☐	Fire	☐
Campers	☐	Lack of environmental awareness	☐	Human waste management	☐
Other?					

Did you know about kedrodasos before coming to Crete? Yes ☐ No ☐ I am from Crete ☐

Please indicate whether you believe the following statements are TRUE or FALSE: Please circle your response

Kedrodasos is protected because of the presence of:	TRUE	FALSE	Don't Know
... the carretta carretta turtle	✓	x	?
... the trees (the juniper trees)	✓	x	?
... its sea shells	✓	x	?
... its antiquities - ancient monuments	✓	x	?
... its sand dunes with juniper trees ecosystem	✓	x	?
Other reason? (please specify)			
Kedrodasos is a National park	✓	x	?
Kedrodasos is a NATURA 2000 site	✓	x	?
Kedrodasos is a designated Site of Community Interest	✓	x	?
Kedrodasos has a designated Special Protection Area for birds	✓	x	?
Kedrodasos is NOT protected	✓	x	?

Please indicate your level of agreement or disagreement with the following statements: Please circle your response

	Strongly Disagree	Disagree	Neither	Agree	Strongly Agree
Visitor camping damages the <u>Juniper</u> trees and sand dunes	1	2	3	4	5
Kedrodasos is well managed.	1	2	3	4	5
Visitors should be restricted from going to certain parts of kedrodasos in order to protect the <u>Juniper</u> trees and sand dunes.	1	2	3	4	5
Kedrodasos does not require further protection	1	2	3	4	5
Visitors should be required to carry their personal rubbish back from kedrodasos	1	2	3	4	5

The current health status/ condition of the sand dunes and juniper trees in Kedrodasos is: Please circle your response

Very Good ☐ Good ☐ Average ☐ Poor ☐ Don't Know ☐

Would you be willing to pay an entry fee each time you visited kedrodasos for the management/cleaning/protection of the sand dunes and juniper trees?

No I wouldn't ☐ 1 euro ☐ 2 euros ☐ 3 euros ☐ 5 euros ☐

What was the approximate amount of money you spent on this trip to kedrodasos (excluding travel) _____ Euros

Will you recommend Kedrodasos as a place to visit to your friends and family: Please circle your response

Very Likely ☐ Likely ☐ Neither ☐ Unlikely ☐ Very Unlikely ☐

Why?

How would you enhance the management of kedrodasos's sand dune with juniper tree beach (what actions do you believe should be taken)?

Please indicate your country of residence:

Your home town:

Sex: Male ☐ Female ☐ Age Group: 18-24 ☐ 25-34 ☐ 35-44 ☐ 45-64 ☐ 65+ ☐

Your education: No formal education ☐ Upper secondary education ☐
Primary education ☐ Post-secondary non-tertiary education ☐
Lower secondary or second stage of basic education ☐ Tertiary education (university) ☐

Thank you for completing this survey !

Please return it to the person who gave it to you
To find out more about the JUNICOAST project and join the network visit
www.junicoast.gr

Ερωτηματολόγιο 2013 στα Ελληνικά και Αγγλικά

Δράσεις για την προστασία των παράκτιων αμμοθινών με είδη *Juniperus* στην Κρήτη και στο Νότιο Αιγαίο (Ελλάδα).

Το πρόγραμμα JUNICOAST "Δράσεις για την προστασία των παράκτιων αμμοθινών με είδη *Juniperus* στην Κρήτη και στο Νότιο Αιγαίο (Ελλάδα)" είναι ένα πρόγραμμα διάρκειας 56 μηνών (2009-2013) που υλοποιείται στα πλαίσια του LIFE+ για τη Φύση και τη Βιοποικιλότητα. Σκοπός του προγράμματος είναι να διασφαλίσει την μακροχρόνια διατήρηση του οικοτόπου στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα κατέγραψε τη σημερινή κατάσταση στην Κρήτη (Νήσος Χρυσή, Γαύδος, Κεδρόδασος και Φαλάσαρνα) και σχεδίασε/εφάρμοσε δράσεις όπως, αποκατάσταση του συστήματος των αμμοθινών, κατασκευή ήπιων υποδομών διαχείρισης-διευκόλυνσης των επισκεπτών και δράσεις ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης του κοινού και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Η έρευνα αυτή πραγματοποιείται για να καταγραφεί το επίπεδο περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των επισκεπτών για τον οικοτόπο των αμμόλοφων με κέδρους.

Ημερομηνία:

Φύλο:

Ηλικία:

Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις πιστεύετε πως είναι ΣΩΣΤΕΣ και ποιες ΛΑΘΟΣ:

	<u>ΣΩΣΤΟ</u>	<u>ΛΑΘΟΣ</u>	<u>ΔΕΝ ΞΕΡΩ</u>
Η Γαύδος προστατεύεται λόγω της παρουσίας:			
... της χελώνας <i>caretta caretta</i>			
... των δέντρων (λεγόμενοι κέδροι)			
... των κοχυλιών			
... των αρχαιοτήτων			
... του οικοτόπου αμμόλοφων με κέδρους			
Άλλος λόγος (προσδιορίστε)			
Η Γαύδος είναι Εθνικός Δρυμός;			
Η Γαύδος ανήκει στο δίκτυο NATURA2000;			
Η Γαύδος έχει χαρακτηριστεί ως Περιοχή Κοινοτικής Σημασίας (SCI)			
Στη Γαύδο έχουν οριστεί Ζώνες Ειδικής Προστασίας			
Η Γαύδος ΔΕΝ προστατεύεται			

Παρακαλώ υποδείξτε κατά ποσό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις ακόλουθες προτάσεις:

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ/ Ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Η κατασκήνωση υποβαθμίζει το οικοσύστημα των αμμόλοφων με τους κέδρους	1	2	3	4	5
Η υφιστάμενη διαχείριση των αμμόλοφων με κέδρους είναι επαρκής.	1	2	3	4	5
Σε μερικές περιοχές στη Γαύδο πρέπει να απαγορευτεί η πρόσβαση στους επισκέπτες ώστε να προστατευτούν οι αμμόλοφοι με τους κέδρους	1	2	3	4	5
Οι περιοχές με αμμόλοφους και κέδρους δεν χρειάζονται περαιτέρω μέτρα για την προστασία τους	1	2	3	4	5
Οι επισκέπτες θα έπρεπε να είναι υποχρεωμένοι να παίρνουν μαζί τα απορρίμματα τους	1	2	3	4	5

Τι κατά τη γνώμη σας αποτελεί απειλή για τις περιοχές με αμμόλοφους και κέδρους στη Γαύδο;

Περιορισμένη φυσική αναγέννηση	Σκουπίδια και η διαχείρισή τους	Υπερβόσκηση
Ημερήσιοι επισκέπτες	Κόψιμο-σπάσιμο κλαδιών-ριζών	Πυρκαγιά
Κατασκηνωτές	Έλλειψη ευαισθητοποίησης πολιτών	Ανθρώπινα απόβλητα
Άλλο:		

Εκπαίδευση:	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	Ανώτατη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση μη Τριτοβάθμια (ΙΕΚ)
	Μέση Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)	Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΜSc, PhD)
	Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Λύκειο)	

Ευχαριστούμε που συμπληρώσατε το ερωτηματολόγιο
Για περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα JUNICOAST www.junicoast.gr

Actions for the conservation of coastal dunes with *Juniperus* spp. in Crete and the South Aegean (Greece)

JUNICOAST "Actions for the conservation of coastal dunes with *Juniperus* spp. in Crete and the South Aegean (Greece)" is a 56 months (2009-2013) LIFE+ Nature and Biodiversity project funded under the first call for the EU LIFE+ programme (2007-2013). JUNICOAST aims to promote and enable the long term conservation of the coastal dunes with *Juniperus* spp. habitats in Greece. The project described the current situation in all Cretan sites (Chrysi, Gavdos, Kedrodasos-Elafonisi and Falasarna), designed/implemented habitat restoration actions, visitor management interventions, and actions for public awareness and environmental education.

This survey is being carried in order establish the visitor's level of environmental awareness regarding coastal dunes with Junipers.

Date:

Gender:

Country of origin:

Age:

Please indicate whether you believe the following statements are TRUE or FALSE:

	TRUE	FALSE	Don't Know
Gavdos is protected because of the presence of:			
... the <i>carretta carretta</i> turtle			
...the trees (the Juniper trees)			
... the sea shells			
... the antiquities - ancient monuments			
... the coastal dunes with juniper trees habitat			
Other reason? (please specify)			
Gavdos is a National park			
Gavdos is a NATURA 2000 site			
Gavdos is a designated Site of Community Importance			
Gavdos has a designated Special Protection Area for birds			
Gavdos is NOT protected			

Please indicate your level of agreement or disagreement with the following statements: Please circle your response

	Strongly Disagree	Disagree	Neither	Agree	Strongly Agree
Visitor camping damages the Juniper trees and coastal dunes	1	2	3	4	5
The island's beaches with Juniper trees and coastal dunes are well managed.	1	2	3	4	5
Visitors should be restricted from going to certain parts of the island in order to protect the Juniper trees and coastal dunes.	1	2	3	4	5
The island's beaches with Juniper trees and coastal dunes do not require further protection	1	2	3	4	5
Visitors should be required to carry their personal rubbish back from the island	1	2	3	4	5

What of the following do you believe represent a threat to the coastal dunes with Junipers in Gavdos? Please tick all that are relevant

Reduced natural regeneration		Rubbish and litter waste management		Animal grazing	
One day visitors		Cutting of branches and roots		Fire	
Campers		Lack of environmental awareness		Human waste management	
Other?					

Your education	No formal education		
	Primary education	Post-secondary (non-tertiary) education	
	Secondary education	Tertiary education (university)	

Thank you for completing this questionnaire

To find out more about the JUNICOAST, please visit www.junicoast.gr